

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

INSTYTUT FILOLOGII POLSKIEJ

Kongres Dydaktyki Polonistycznej Kraków, 20-23 listopada 2013 r.

W dniach 20-23 listopada odbył się w Krakowie Kongres Dydaktyki Polonistycznej zatytułowany *Polonistyka dziś - kształcenie dla jutra. Diagnozy i perspektywy*. Jego organizatorem był Wydział Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, natomiast współorganizatorem - obok takich instytucji, jak Komitet Nauk o Literaturze PAN, Komitet Nauk o Języku PAN, Rada Języka Polskiego przy Prezydium PAN, Narodowe Centrum Kultury, Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie - Uniwersytet Zielonogórski.

Kongres zorganizowany został w przeświadczeniu, że edukacja polonistyczna wszystkich szczebli, poddana gwałtownym i trwałym zmianom kulturalno-społecznym, wymaga dziś koniecznych przeobrażeń. Jego celem było wzmocnienie rangi edukacji humanistycznej i poprawa jakości dydaktyki polonistycznej, a także wymiana doświadczeń na temat aktualnej kondycji polonistyki i debata na temat jej przyszłości.

Obrazy skupiły się na kilku obszarach tematycznych:

1. Uniwersyteckie przygotowanie nauczycieli polonistów wobec obecnej reformy szkolnictwa niższego. (Jak przygotowywać przyszłych nauczycieli do pracy w warunkach ciągłych reform? Jakie kompetencje są najistotniejsze w przygotowaniu do zawodu nauczyciela polonisty i wychowawcy? Jak rozwijać umiejętności dostosowywania celów i treści kształcenia do zmieniających się potrzeb odbiorcy dydaktycznych działań? Jakie są wnioski z wdrażania w szkołach najnowszej Podstawy programowej? Czy należy zabiegać o reformę reformy?)
2. Nowi odbiorcy działań edukacyjnych: uczeń - „cyfrowy tubylec” zdystansowany wobec literatury i student - „googleinteligent”. (Jaka jest wiedza polonistów szkolnych oraz nauczycieli akademickich o zmienionych możliwościach i potrzebach zarówno uczniów, jak i studentów? W jakiej mierze należy dostosowywać programy studiów do no-

wej sylwetki studenta? Jakie są szanse i zagrożenia polonistycznego kształcenia w cyberprzestrzeni? Jakich wartości edukacji polonistycznej trzeba zdecydowanie bronić? Jaki powinien być absolwent szkolnej polonistyki - każdego szczebla i absolwent polonistyki uniwersyteckiej? Jak oceniać wiedzę i umiejętności uczniów i studentów?)

3. Los kanonu literackiego w szkole i na uczelni. (Jaka jest skala kryzysu czytelnictwa w szkole i na uniwersytecie? Jakie są doświadczenia czytelnicze uczniów i studentów? Co można/warto/trzeba zmienić w listach lektur szkolnych i akademickich? Kanon czy kanony - ujednoczyć czy różnicować dobór lektur na poszczególnych etapach kształcenia? Jakie kryteria (poznawcze, estetyczne, wychowawcze i inne) stosować w tworzeniu kanonu lektur szkolnych? Jak promować czytanie? Jak uczyć czytania i interpretacji? Jak sprawić, by lektury obowiązkowe stały się pomostem do lektury samodzielnej? Jakie są wnioski z badań kompetencji interpretacyjnych uczniów i studentów?)
4. Problemy braku korelacji między edukacją polonistyczną wszystkich szczebli. (Jaka jest wiedza polonistów szkolnych i nauczycieli akademickich o stanie wiedzy i umiejętności uczniów i studentów rozpoczynających naukę na danym poziomie edukacji? Jakie są ich oczekiwania w tym zakresie? Jaką rolę pełnią egzaminy końcowe w korelowaniu wymagań między różnymi szczeblami edukacji? Co warto zmienić w systemie egzaminowania? Czy warto przywrócić egzaminy wstępne na polonistykę? Jaka jest korelacja między I i II stopniem studiów polonistycznych? Jakie są problemy/szanse/oczekiwania wobec polonistycznych studiów doktoranckich?)
5. Kształcenie polonistyczne wobec powszechnej migracji i multikulturowości (Jakie są w Polsce kulturowe i językowe problemy związane z kształceniem w środowisku wielonarodowościowym i wielokulturowym? Jak dostosowywać programy i metody pracy w grupach, w których uczą się lub studiują obcokrajowcy? Jak uatrakcyjnić ofertę studiów polonistycznych dla obcokrajowców? W jakim stopniu poloniści kształcą ludzi otwartych i tolerancyjnych? Jak przygotowywać studentów polonistyki do pracy w środowiskach multikulturowych? Jakie są zagrożenia dla języka ojczystego wynikające z procesów globalizacyjnych? Jak im przeciwdziałać? Jakie są wnioski dla dydaktyki uniwersyteckiej z nauczania języka polskiego za granicą jako oj-

OD LEWEJ: PROF. MACIEJ GROCHOWSKI, PROF. RENATA PRZYBYLSKA, PROF. JACEK POPIEL

OD LEWEJ: PROF. RENATA PRZYBYLSKA, PROF. JACEK POPIEL, PROF. KRZYSZTOF KŁOSIŃSKI

OD LEWEJ: PROF. KRZYSZTOF KŁOSIŃSKI, PROF. ANNA JINIUS-SITARZ

OD LEWEJ: PROF. MACIEJ GROCHOWSKI, PROF. RENATA PRZYBYLSKA, PROF. JACEK POPIEL, PROF. KRZYSZTOF KŁOSIŃSKI

OD LEWEJ: STEFAN CHWIN, OLGA TOKARCZUK, WOJCIECH BONOWICZ

OD LEWEJ: PROF. RYSZARD ZGÓŁKA, PROF. MACIEJ GROCHOWSKI, PROF. RENATA PRZYBYLSKA, PROF. JACEK POPIEL, PROF. ANNA JANUSZ-ROTT

OD LEWEJ: PROF. RYSZARD ZGÓŁKA, PROF. MACIEJ GROCHOWSKI, PROF. RENATA PRZYBYLSKA, PROF. JACEK POPIEL, PROF. ANNA JANUSZ-ROTT

PROF. ANNA JANUS-SITARZ, POMYSŁODAWCZYNI
KONGRESU

czystego i jako obcego? Jak wzmocnić rangę polonistyk zagranicznych? Jakich zmian wymagają programy i listy lektur na polonistykach zagranicznych?)

6. Możliwości uczestniczenia ośrodków uniwersyteckich w procesie reformowania oświaty na niższych etapach edukacji oraz w polityce zatrudniania w szkołach najlepszych absolwentów. (Jakie są szanse i perspektywy uniezależnienia działań instytucji oświatowych od politycznych zmian w kraju? Jak wzmocnić system konsultacji w sprawach oświato-

OD LEWEJ: STEFAN CHWIN,
OLGA TOKARZUK, WOJCIECH
BONOWICZ, GRZEGORZ
JANKOWICZ

wych? Co zrobić, aby w szkołach uczyli najlepsi? Jakie są możliwości rekomendowania szkołom najlepszych absolwentów polonistyk uniwersyteckich? Czy warto wprowadzić egzaminy nauczycielskie? Jak wzmocnić prestiż zawodu nauczyciela?)

7. Kierunki transformacji studiów polonistycznych w kontekście zmian na rynku pracy oraz przemian społecznych. (W jakim stopniu obraz absolwenta filologii polskiej odpowiada potrzebom rynku pracy? Jakie szczególne kompetencje powinna rozwijać uniwersytecka edukacja polonistyczna? Jakich kompetencji brakuje nauczycielom - absolwentom polonistyki w wymagającej rzeczywistości? Jak powinno wyglądać kształcenie ustawiczne nauczycieli? Jakie formy doskonalenia zawodowego potrzebne są polonistom szkolnym? Jakie są dobre doświadczenia współpracy nauczycieli szkolnych i akademickich? Kim jest nauczyciel polonista we współczesnym świecie? Jakiego polonisty potrzebować będzie szkoła przyszłości? Jakie kompetencje kulturowe powinien posiadać nauczyciel polonista?)

8. Przyszłość uniwersyteckich dydaktyk polonistycznych a współczesne debaty na temat idei uniwersytetu i celu kształcenia humanistycznego. (Podział

na uczelnie badawcze i zawodowe - jakie są perspektywy i zagrożenia ministerialnego projektu zmian w szkolnictwie wyższym? Jak zapobiec niebezpieczeństwu ograniczania kształcenia nauczycieli do wąsko praktycystycznych aspektów zawodu? Jak poprawić jakość kształcenia nauczycieli polonistów? Czy warto przywrócić 5-letnie jednolite studia magisterskie na kierunku nauczycielskim filologii polskiej?)

9. Ranga języka ojczystego w polskiej szkole. (Jak nadać odpowiednią rangę językowi ojczystemu w polskiej szkole porównywalną z rangą języków tzw. obcych na różnych poziomach edukacyjnych? Jaki kształt winien mieć blok przedmiotów językowych/językoznawczych w programach nauczycielskich studiów polonistycznych? Czy należy wprowadzić do polskiej edukacji przedmiot język polski (ojczysty) obok przedmiotu literatura i kultura (polska)? Jakie są wnioski z badań nad rejestrami językowymi w polskiej szkole („gwara uczniowska”, język subkultur młodzieżowych, potoczność, naukowość i popularnonaukowość) oraz językiem podręczników szkolnych?)

10. Filologia polska wśród innych nauk - język polski wśród innych przedmiotów - szanse przetrwania i nowe zadania obu dziedzin w nowej sytuacji kulturowej. (Jak wzmocnić rangę edukacji polonistycznej wobec prób marginalizowania jej znaczenia? Jakie mogą być realne, a nie utopijne i biurokratyczne szanse rozwoju dydaktyki szkolnej i uniwersyteckiej oraz podnoszenia jakości kształcenia? Jak przeciwdziałać selekcji negatywnej w naborze na studia polonistyczne? Inter- i transdyscyplinarność w programach studiów polonistycznych - szansa czy zagrożenie dla polonistyki? Jakie wyzwania stawia przed polonistyką kulturowe przeorientowanie badań literackich?)

Kongres zgromadził polonistów reprezentujących różne polskie i zagraniczne ośrodki akademickie i nauczycieli języka polskiego i stał się okazją do integracji działań wielu środowisk. W jego ramach odbyły się sesje tematyczne, panele dyskusyjne (m.in. pisarzy o przewyżnianiu kryzysu czytelnictwa; rektorów i dziekanów o kierunkach zmian edukacji humanistycznej), sesje doktorantów i studentów, warsztaty dla nauczycieli, studentów i uczniów. Miejmy nadzieję, że na owoce tego spotkania nie trzeba będzie długo czekać.

Małgorzata Mikołajczyk
fot. J. Smulski

OD LEWEJ: PROF. RYSZARD
NYCZ, PROF. DARIUSZ ROTT,
WICEMINISTER MACIEJ
JAKUBOWSKI

Wyróżnienie dla absolwentki Uniwersytetu Zielonogórskiego w Konkursie im. Czesława Zgorzelskiego na najlepszą polonistyczną pracę magisterską

Ogólnopolski Konkurs im. Czesława Zgorzelskiego na najlepszą polonistyczną pracę magisterską jest organizowany przez Konferencję Polonistyk Uniwersyteckich od 2002 roku. Nagrody pierwszego i drugiego stopnia oraz wyróżnienia honorowe są przyznawane w dwóch kategoriach: językoznawstwo i literaturoznawstwo. Celem konkursu jest wyróżnienie **najzdolniejszych młodych polonistów** oraz stworzenie bodźca do podejmowania przez nich dalszych prac naukowo-badawczych. W tegorocznej, XII edycji konkursu wyróżnieniem w kategorii literaturoznawstwo uhonorowano pracę absolwentki Uniwersytetu Zielonogórskiego, mgr **Kamili Gieby**. Nagrodzona praca pt. *Rola folkloru w kształtowaniu tożsamości regionalnej (na przykładzie zbioru baśni, podań i legend Ziemi Lubuskiej „Złota dzia Bolestawa”)* powstała w Zakładzie Teorii i Antropologii Literatury IFP UZ pod kierunkiem dr hab. prof. UZ Małgorzaty Mikołajczak.

INSTYTUT FILOZOFII

Sukcesy Instytutu Filozofii w konkursach OPUS

W ramach ostatnio rozstrzygniętego przez Narodowe Centrum Nauki konkursu OPUS na projekty badawcze, finansowanie zyskały trzy projekty z Wydziału Humanistycznego, z czego aż dwa to projekty zgłoszone przez pracowników Instytutu Filozofii, którzy będą kierować ich realizacją.

Pierwszy z nich nosi tytuł *Zastosowanie modelu poziomów analizy w badaniach nad twierdzeniami współczesnego teizmu naturalistycznego na temat relacji między przyrodą i sferą nadprzyrodzoną*, a jego kierownikiem naukowym jest dr Piotr Bylica. W ramach tego projektu badana będzie relacja między nauką a religią, ze szczególnym uwzględnieniem stanowiska teizmu naturalistycznego, który stara się godzić teizm chrześcijański z ustaleniami i założeniami współczesnych nauk przyrodniczych. Część badań będzie prowadzonych w Edynburgu, gdyż dr Bylica uzyskał zaproszenia z dwóch ośrodków tamtejszego Uniwersytetu, tj. The Institute for Advanced Studies in the Humanities oraz The School of Divinity.

Drugi ze zwycięskich projektów *Aleksandra Hercena dyskurs o człowieku, czyli projekt rosyjskiej filozofii otwartej*, został zgłoszony przez dr. Jacka Uglika. Celem projektu jest przedstawienie filozoficznych treści dzieła dziewiętnastowiecznego rosyjskiego myśliciela Aleksandra Hercena. Podstawowym tematem badań dr. Uglika będzie pojęcie jednostki ludzkiej, zamierza on argumentować na rzecz tezy, że w warstwie filozoficznej twórczość Hercena jest konsekwentnym antropocentryzmem. Tytułowy „projekt filozofii otwartej” jest bowiem takim namysłem nad człowiekiem, w którym osobowy byt jest nieredukowalny do jakiegokolwiek ogólności, co stanowi główną hipotezę badawczą projektu.

Obu kierownikom projektów badawczych wypada życzyć sukcesów w ich realizacji!

Tomasz Mróz

Realizacja umowy Erasmus z Wydziałem Filozofii Uniwersytetu Wileńskiego.

Umowa o współpracy w dziedzinie filozofii między Instytutem Filozofii UZ a Wydziałem Filozofii Uniwersytetu Wileńskiego została podpisana w 2009 r., a jej pierwszym beneficjentem miał być historyk filozofii prof. Romanas Plečkaitis (1933-2009). Do jego wykładów zaplanowanych na 2010 r., niestety nie doszło. Po kilku latach przerwy współpraca nabrała jednak tempa. W semestrze letnim roku akademickiego 2012/2013 dwoje studentów filozofii z UZ odbyło w Wilnie semestr studiów, natomiast w listopadzie 2013 r. piszący te słowa zrealizował w Uniwersytecie Wileńskim cykl wykładów pod wspólnym tytułem *Selected issues in the history of Polish philosophy*.

Polskę i Litwę łączy wspólna historia, a ważną część jej dziedzictwa stanowi najstarsza i do dzisiaj najważniejsza wyższa uczelnia na Litwie, czyli Uniwersytet Wileński. Obszary historii filozofii polskiej i historii filozofii litewskiej, szczególnie tej uprawianej w Uniwersytecie Wileńskim, częściowo się pokrywają, stąd wykłady - jakkolwiek nominalnie poświęcone filozofii polskiej - odbywały się przede wszystkim w ramach kursu historii filozofii litewskiej, ale także w ramach seminarium Platonskiego. Wśród poruszanych tematów znalazły się m.in. zagadnienia metodologiczne, dotyczące specyfiki badań nad narodowymi tradycjami filozoficznymi w naszej części Europy, a także dyskusje nt. możliwości pogodzenia tego co z natury swej ogólne i uniwersalne, tj. filozofii, z tym co jednostkowe, a więc z określoną narodowością. Innymi słowy, celem zajęć była próba odpowiedzi na pytania: czy istnieje filozofia polska bądź litewska? czy filozofia, jako specyficzna dziedzina kultury i nauki, może posiadać cechy narodowe? Wśród kolejnych tematów zajęć znalazło się zagadnienie recepcji filozofii Platonskiej w myśli polskiej i narzędzia metodologiczne związane z badaniem tego zjawiska.

Na koniec tej krótkiej notki niżej podpisany składa podziękowania pracownikom Katedry Historii Filozofii i Logiki Uniwersytetu Wileńskiego, jej dyrektorowi prof. M.P. Šaulauskasowi, dr. D. Viliūnasowi i doc. S. Jankauskasowi, za serdeczne przyjęcie gościa z nieodległej Polski. Podziękowania należą się także studentom filozofii Uniwersytetu Wileńskiego, którzy uczestniczyli w wykładach i żywo na nie reagowali dyskutując i zadając pytania. Szczególne wyrazy wdzięczności należą się prof. Nijole Radavičienė, wydziałowemu koordynatorowi programu Erasmus na Uniwersytecie Wileńskim. To dzięki jej cierpliwości udało się rozwinąć współpracę między ośrodkami naukowymi w Wilnie i w Zielonej Górze.

Tomasz Mróz

INSTYTUT POLITOLOGII

Forum Polityczne Instytutu Politologii

Forum Polityczne organizowane przez Instytut Politologii UZ oraz pisał dr. **Waldemara Sługockiego** ma cykliczną formułę i będzie się odbywało raz w miesiącu. W ramach Forum gościć z wykładami na Uniwersytecie będą postowie oraz lokalni politycy. Celem spotkań jest podejmowanie istotnych kwestii z dziedziny polityki, zagadnień dotyczących stosunków międzynarodowych, obecności Polski w Unii Europejskiej oraz problematyki samorządu terytorialnego i działalności polityków na szczeblu lokalnym.

28 października 2013 r. gościem Instytutu Politologii i posła dr. Waldemara Śługockiego był poseł na Sejm RP dr hab. Killion Muniyama. Prelegent wygłosił dla licznie zgromadzonej publiczności wykład pt. *Relacje gospodarcze Polski z Afryką*, podczas którego przybliżył specyfikę tego kontynentu, scharakteryzował problematykę ekonomiczną oraz analizował możliwości handlowe, jakie stoją przed Polską. Uczestnicy spotkania mogli zadać pytania, na które gość z chęcią i kompetencją odpowiadał.

Wśród nich znaleźli się wykładowcy, studenci oraz szerokie grono słuchaczy ze szkół ponadgimnazjalnych z terenu województwa lubuskiego wraz z gronem nauczycielskim.

25 listopada 2013 r. w ramach kolejnej edycji Forum Politycznego na zaproszenie Instytutu Politologii i posła dr. Waldemara Śługockiego wystąpił przewodniczący Rady Miasta Zielona Góra Adam Urbaniak. Tematem jego wykładu była *Rada Miasta jako przedstawiciel społeczności lokalnej*. Radny przedstawił zebranym swoją sylwetkę, po czym przystąpił do omówienia zasad działalności Rady Miasta wynikających z obowiązującego w Polsce prawa oraz przybliżył specyfikę funkcjonowania zielonogórskiej Rady Miasta jako przedstawiciela mieszkańców. Adam Urbaniak opowiadał także o sposobie procedowania Rady. Omówił przykładowe problemy ze swojej wieloletniej praktyki jako przewodniczącego. Dodatkowo interesująca dla studentów była część dotycząca pomocy oferowanej zainteresowanym mieszkańcom w przygotowywaniu projektów uchwał, zgodnej z prawem realizacji ich postulatów. Ciekawym fragmentem występu było przybliżenie zasad podziału środków z realizowanego w Zielonej Górze budżetu obywatelskiego i zaprezentowanie własnej opinii odnośnie tej kwestii.

Po godzinym wystąpieniu przyszedł czas na pytania z sali. Słuchaczy interesowało żywo przewidywane połączenie miasta i gminy Zielona Góra, pytano o stosunek gościa i jego partii do podziału środków finansowych oferowanych przez rząd za połączenie oraz specyfikę działalności Rady.

Piotr Pochyły

Politolodzy na konferencji w Svidniku

W 2006 r. w Instytucie Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego powstała inicjatywa przygotowania pracy zbiorowej o charakterze interdyscyplinarnym, poświęconej

Łemkom, Bojkom, Hucutom oraz Rusinom zakarpaccim. Spotkała się ona z pozytywną reakcją środowisk naukowych, zarówno w Polsce jak i zagranicą. Napłynęło wiele ciekawych artykułów, które zostały opublikowane w pracy zbiorowej, wydanej w 2007 r. przez Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera” w Legnicy (*Łemkowie, Bojkwowie, Rusini - historia, współczesność, kultura materialna i duchowa*, Dudra S., Halczak B., Ksenicz A., Starzyński J. (red.), Legnica-Zielona Góra 2007). Zachęcilo to inicjatorów do przygotowania kolejnych publikacji zbiorowych oraz zorganizowania cyklu międzynarodowych konferencji naukowych odbywających się co 2-3 lata, każdorazowo w innym ośrodku badawczym w Polsce lub w Europie Środkowo-Wschodniej.

W dniach 14-15 czerwca 2013 r. odbyła się w Svidniku na Słowacji kolejna edycja międzynarodowej konferencji naukowej *Łemkowie, Bojkwowie, Rusini - historia, współczesność, kultura materialna i duchowa* zraszająca badaczy zajmujących się problematyką narodowościową w Europie Środkowo-Wschodniej. Uczestnikami byli naukowcy z Polski, Ukrainy, Słowacji, Serbii, Włoch i Stanów Zjednoczonych. Instytut Politologii reprezentowała trójka profesorów, którzy wygłosili swoje referaty. Prof. Stefan Dudra omówił *Struktury organizacyjne Łemków w Polsce po 1989 roku*, a prof. Bohdan Halczak *Działania Wojska Polskiego w południowo-wschodniej Polsce w latach 1945-1946 w świetle raportów czechosłowackich służb specjalnych*. Z kolei prof. Wiesław Hładkiewicz wspominał rodzinne historie wystąpieniem pt. *Podole - jako ojczyzna moich rodziców*. Impreza okazała się sukcesem organizacyjnym i naukowym. Następną edycja konferencji odbędzie się we Lwowie.

Piotr Pochyły

PROF. LYUBOMYR BELEY Z UŻHORODU, PROF. BOHDAN HALCZAK I BURMISTRZ MIASTA SWIDNIK

PROF. BOHDAN HALCZAK I BURMISTRZ MIASTA SWIDNIK

PROF. LYUBOMYR BELEY Z UŻHORODU, PROF. BOHDAN HALCZAK I DR. MIROSLAV SLOHAL

WYDZIAŁ INŻYNIERII LĄDOWEJ I ŚRODOWISKA

Obrony prac doktorskich

23 października br. mgr inż. Jolanta Machnikowska obroniła pracę pt. *Wpływ termicznej hydrolizy osadów na proces fermentacji metanowej*. Promotorem rozprawy była dr hab. inż. Zofia Sadecka, prof. UZ, natomiast recenzentami:

prof. dr hab. inż. January Bień z Politechniki Częstochowskiej i prof. dr hab. inż. Andrzej Jędrzak z UZ. Rada Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska UZ, na posiedzeniu niejawnym postanowiła nadać Jolancie Machnikowskiej stopień doktora nauk technicznych w dyscyplinie inżynieria środowiska.

Pani Doktor życzymy wielu ciekawych osiągnięć w pracy zawodowej i wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.